

1) Ἀνόητος, μωρός Πόντ. (Σάντ.) — Λεξ. Δημητρ. Συνών. *μπουνταλᾶς*. β) Ἐπιπόλαιος, φλύαρος Πελοπν. (Κλουτσινοχ. Συκρά Κορινθ.): Ἀβδαλος ἄντρας Κλουτσινοχ. Ἀβδαλη γυναῖκα αὐτόθ. 2) Ἀτημέλητος, ρακένδυτος Θάσ. Ἰμβρ. Μακεδ. (Βλάστ.) Πελοπν. (Συκρά Κορινθ.): Σὰν ἀπτάλ'ς γυρνᾷς μέσ' 'ς τ' δρόμ' ('ς τοὺς δρόμους) Θάσ.

ἀπταλωτός ἐπίθ. Πόντ. (Σάντ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀπτάλης καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ωτός.

Ὁ ὀλίγον ἀνόητος, μωρός: Ἀτὸς ὀλίγον ἀπταλωτός ἐν, μ' ἀκούς ντὸ λέει (μὴν ἀκούς τί λέγει).

ἄπτου προστ. λόγ. σύννηθ.

Προστ. τοῦ ἀρχ. ρ. ἄπτομαι.

1) Ἐγγίξε, ψαῦε λόγ. σύννηθ.: Φρ. Εἶναι μὴ μοῦ ἄπτου αὐτός (εἶναι λίαν εὐθιχτος). Συνών. *μυιγιάγγιχτος*. 2) Ὑπὸ τὸν τύπον μὴ μοῦ ἄπτου τὸ φυτὸν μιμηλὴ ἢ αἰδήμων (*mimosa pudica*) τῆς τάξεως τῶν ἐλλοβοκάρπων.

ἀπύλωτος ἐπίθ. πολλαχ. καὶ Καπ. (Σινασσ.) ἀπύλουτους πολλαχ. βορ. ἰδιωμ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀπύλωτος.

1) Ὁ στερούμενος φραγμοῦ, ἐπὶ τοῦ στόματος ἀνθρώπων ἀθυροστόμων ἢ κακολόγων πολλαχ. καὶ Καπ. (Σινασσ.): Τῇ μπλεκάρωσα τσαί τ' μαλλιόξανα γιὰ νὰ τ'ν κάμουν 'γὼ νὰ κλείσ' τ' ἀπύλωτο στόμα τ'ς (μπλεκάρωσα = ὤρπαξα) Σκῦρ. || Φρ. Αὐτὴ ἔχει ἢ εἶν' ἀπύλωτο στόμα. (εἶναι φλύαρος ἢ κακολόγος). Στόμα ἀπύλωτο (συνών. τῇ προηγούμενῃ. Συνών. φρ. στόμα ἀβούλλωτο, δι' ἣν ἰδ. ἀβούλλωτος 2) πολλαχ. || Ἄσμ.

Φράζε, Λαοῦαινας ὑγέ, τ' ἀπύλωτό σου στόμα

νὰ μὴ σὲ κάμω καὶ 'νεβῆς ἀπάνω εἰς τὸ δῶμα

Κῶς. Διὰ τὴν σημ. πβ. καὶ Ἐγκώμιον Ἀγαθονίκου ἐν Anal. Boll. 5,401 «τὰ τῶν βλασφημῶν ἀπύλωτα στόματα».

2) Εὐφραδής, εὐγλωττος, ἐπὶ στόματος Πελοπν. (Αἴγ.) Ρόδ. κ.ά.

ἀπυρέα ἢ, Δ.Κρήτ. ἀπυρὲ Δ.Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀπύρι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -έα, δι' ἣν ἰδ. -εά.

Ὁσμὴ θείου.

ἀπυρένιος ἐπίθ. Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀπύρι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ένιος. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ.

Θειώδης.

ἀπύρετος ἐπίθ. λόγ. κοιν.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀπύρετος.

Ὁ μὴ ἔχων πυρετόν, ἐπὶ ἀσθενοῦς λόγ. κοιν.: Εἶναι ἀπύρετος ὁ ἄρρωστος μας. Πέρασε ὅλη τὴ νύχτα ἀπύρετος. Συνών. ἀθέρμαστος.

ἀπυριάζω Κρήτ. (Ἐμπαρ. κ.ά.) ἄπυριάζω Κρήτ. (Μονοφάτσ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀπύρι.

Ἐπιπάσσω τὸ κλῆμα ἀμπέλου διὰ θείου Κρήτ.: Ἀπύριασα τ' ἀδέλι. Τ' ἀδέλι εἶναι ἀπυριασμένο. Συνών. θειάφίζω.

ἀπύριασμα τό, Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπυριάζω.

Τὸ νὰ ἐπιπάσῃ τις θεῖον εἰς τὸ κλῆμα ἀμπέλου: Δὲν ἔγινε καλὰ τὸ ἀπύριασμα τ' ἀδελιοῦ ὀφέτος. Συνών. θειάφισμα.

ἀπυριαστήρα ἢ, Κρήτ. (Μεραμβ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπυριάζω καὶ τῆς καταλ. -τήρα.

Ὁργανον ἐκ λευκοσιδήρου ἐν σχήματι κολούρου κώνου διάτρητον κατὰ τὴν βάσιν καὶ χρησιμεῖον διὰ τὸ θειάφισμα ἀμπέλων καὶ λαχανοκήπων. Συνών. ἀπυριάστρα 1, ἀπυριέρα, ἀπυροθήκη, θειαφιστήρι.

ἀπύριαστος ἐπίθ. Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀπυριαστός < ἀπυριάζω προσλαβόντος στερητ. σημασίαν δι' ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου. Ἰδ. ἀστερητ. 2 α.

Ὁ μὴ ραντισθεὶς διὰ θείου. Συνών. ἀθειάφιστος, ἀθειάφωτος.

ἀπυριάστρα ἢ, Κρήτ. (Μεραμβ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπυριάζω.

1) Ἀπυριαστήρα, ὁ ἰδ. 2) Γυνὴ ἐπιπάσσουσα θεῖον εἰς τὰς ἀμπέλους καὶ τοὺς λαχανοκήπους.

ἀπυριέρα ἢ, Κρήτ. (Μονοφάτσ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀπύρι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ιέρα.

Ἀπυριαστήρα, ὁ ἰδ.

ἀπύριν τό, Χίος ἀπύρι Ἀμοργ. Κάρπ. Κρήτ. Κύθηρ. Νίσυρ. κ.ά. — Λεξ. Μπριγκ. Βλαστ. Δημητρ. ἀπύρ' Θράκ. (Αἰν. κ.ά.)

Ἐκ παλαιοῦ ἀμαρτ. οὐσ. ἀπύριον, ὃ ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀπυρον τῆς φρ. ἀπυρον θεῖον καθὼς ἐκ τοῦ ἐπιθ. συκωτόν τῆς φρ. συκωτόν ἢ παρ τὸ συκώτιον κττ. Περί τῆς λ. πβ. Κορ. Ἀτ. 4,169 κέξ. καὶ ΜΣτεφανίδ. ἐν Λαογρ. 10 (1929/32) 208. Ἡ λ. καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. Δ 744 (ἐκδ. ΣΞανθοῦ.) «ὅπου 'χε δεῖ λινόξυλα ἐκεῖ 'βανε τ' ἀπύρι».

1) Τὸ χυμικὸν στοιχεῖον θεῖον Ἀμοργ. Θράκ. (Αἰν. κ.ά.) Κάρπ. Κρήτ. Κύθηρ. Νίσυρ. κ.ά. — Λεξ. Μπριγκ. Βλαστ. Δημητρ.: Παροιμ. φρ. Τ' ἀπύρι μὲ τὴ φωθὰ δὲ γάνουνε μαζί (οὐδεμία συνεννόησις μεταξὺ εὐεξάπτων) Κρήτ. || Ἄσμ.

Καίγομαι κι ἄθος γίνομαι ὡς καίγεται τ' ἀπύρι,

γιὰ σένα, φῶς μου, χάνομαι ὅχι γι' ἀλλῆς χατίρι

αὐτόθ.

Σ τὴ μηχανὴ ποῦ βγάνουνε τὰ σπέρτα καὶ τ' ἀπύρι,

ἐκεῖα νὰ μὲ περάσουνε, δὲ σοῦ χαλῶ χατίρι

αὐτόθ.

Βάλε φωτιά 'ς τοῖς λεμονεῖς κι ἀπύρι 'ς τὴν αὐλή σου

ἐτόρα π' ἀνεστήθηκεν ὁ ἀκριβὸς γονεὶς σου

Κάρπ.

Φωτιά νὰ μπῇ 'ς τὸ μάλαμα κι ἀπύρι 'ς τὸ λοάρι

Νίσυρ. Ἡ σημ. καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. ἐνθ' ἀν. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Κρήτ. Συνών. θειάφι. 2) Κηρίον φέρον θεῖον πρὸς παραγωγὴν φλογὸς Κύθηρ. Συνών. ἀπυροφίτιλο, θειαφοκέρρι. 3) Ἡ ἀσβεστος ἢ μὴ ἐσβεσμένη ἐν ὕδατι Χίος. Πβ. ἄπυρος 2.

ἀπυροβόλητος ἐπίθ. λόγ. σύννηθ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *πυροβολητός < πυροβολῶ.

1) Ὁ μὴ πυροβοληθεὶς λόγ. σύννηθ.: Τὸ πυροβολικὸ δὲν ἄφησε μέρος ἀπυροβόλητο. 2) Ὁ μὴ δυνάμενος νὰ πυροβοληθῇ λόγ. σύννηθ.: Ἐκεῖ ἦταν σὲ ἀσφάλεια, δὲ μπορούσε νὰ πάθῃ τίποτε καὶ χίλιες ὀβίδες ἂν ἔπεφταν γύρω του, ἦταν καθὼς ἔλεγαν στρατιωτικὰ μέρος ἀπυροβόλητο ἸΜουρέλλ. Πολεμ. 63.

ἀπυροθήκη ἢ, Κρήτ. (Βιάνν.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀπύρι καὶ θήκη.

Ἀπυριαστήρα, ὁ ἰδ.

